

Pensjonsreformen, angår den meg?

Pensjon er det vi skal leve av når vi ikke lenger er i arbeid, og Folketrygden er vår viktigste pensjonsordning. I tillegg kommer riktignok ulike supplerende pensjonsordninger, tjenestepensjonsordning eller tidligpensjonsordning. Alle ordningene vil bli berørt av reformen på en eller annen måte i løpet av perioden 2009–2011.

Reformen vil derfor bety noe for alle NTFs medlemmer uansett om de driver privat praksis, er ansatt hos en privat arbeidsgiver eller jobber i den offentlige tannhelsetjenesten.

Arbeidet med reformen har pågått siden 2001 og Stortinget har vedtatt at nytt regelverk skal tre i kraft fra 2011.

Bakgrunn

Det er i hovedsak tre begrunnelser for reformen: for det første skal den begrensning statens pensjonsutgifter, for det andre skal et nytt system gi insentiver til økt arbeidsinnsats både i den yrkesaktive perioden og gjennom utsatt pensjonering, og for det tredje vil den utgjøre et enklere og mer gjennomskiktig system.

Lønnsoppgjøret 2009

Pensjon blir den viktigste saken i vårens tariffoppgjør.

Tjenestepensjonene og AFP-ordningene vil med dagens utforming i stor grad nøytralisere effektene av den fleksible pensjoneringsordningen som er foreslått i pensjonsreformen. Reformen vil derfor bare nå målet om å begrense utgiftsveksten dersom tjenestepensjonsordningene i offentlig sektor tilpasses.

Videre vil det måtte finne sted tilpassinger i dagens system for uførepensjon. Dersom det ikke skjer endringer i disse tre ordningene, risikerer man at innsparingene i alderspensjonsutgiftene

i stor grad motvirkes av økte utgifter til tjenestepensjoner, AFP og uføre.

Dernest er det slik at en rekke yrkesgrupper, deriblant tannlegene, har særaldersgrense, disse er nå under revidering og skal vurderes i samråd med partene i arbeidslivet.

Offentlig ansatte vil derfor kunne bli hardt rammet av pensjonsreformen og må følgelig være på vakt.

Foreslåtte endringer

Tre av de viktigste endringene som er foreslått i pensjonsreformen er en *alleårsregel*, et *indekseringsprinsipp* og en *fleksibel pensjonsordning* med levealdersjustering.

Opptjening med alleårsregel

Det foreslås nye regler for opptjening. Tidligere tjente man opp pensjon slik at de 20 beste inntektsårene ble lagt til grunn, og at man bare kunne tjene opp pensjon i maksimalt 40 år. Nå vil hele livsinntekten legges til grunn opptil 7,1 G per år (kr 498 817 per år). Det vil ikke bli en øvre grense for antall opptjeningsår.

Alle vil tjene opp en beholdning som igjen skal deles på et delingstall, for å beregne hva den enkelte skal ha i pensjon.

Opptjeningen skjer ved at den enkelte opparbeider en pensjonsbeholdning. Den bygges opp fra to kilder: 1. 18,1 prosent av arbeidsinntekten hvert år. Eventuelle trygdeytelser kan også gå inn i grunnlaget for opptjening.

2. Opparbeidet pensjonsbeholdning for dem som dør i opptjeningsperioden fordeles på de andre i samme årskull. Dette kalles arvegevinst, og beregnes på grunnlag av dødelighetsstatistikk. Den kan variere, men forutsettes å ligge på ca 2,4%.

Opptjeningstak

Det foreslåtte 7,1 G innebærer at inntekt over ca. kr 498 000 ikke gir opptjening. Det er over en halv million arbeidstakere som har høyere inntekt enn 7,1 G.

En rekke av Akademikerne og NTFs medlemmer har høyere inntekt enn dette. Trygdeavgiften skal derimot bli beregnet av hele inntekten. Det betyr at mange av våre medlemmer vil bli trukket for en del av lønna som de ikke vil få utbetalt pensjon for. Folketrygden har således innebygd en mekanisme som hindrer skikkelig samsvar mellom det du betaler inn og det du får ut. Akademikerne og NTF mener det er svært uheldig at folketrygdens pensjonssystem ikke har en sterkere sammenheng mellom inntekt og pensjon.

IPA og livrente må bestå

Et tak på opptjening på kr 498 817 og kravet om at alle år skal telle, medfører

at mange har behov for å supplere folketrygden med individuell pensjonssparing. Et viktig arbeid for NTF og Akademi-

kerne i perioden 2009–2011 blir å sørge for at skattefordelene ved individuelle pensjonsavtaler eller IPA og livrente må opprettholdes, aller helst forbedres.

Privatpraktiserende tannleger ser i dag at deres pensjon på langt nær kan måle seg med pensjonen til sine kolleger i offentlig sektor. Forskjellen ved full opptjening av pensjonsrettigheter i offentlige pensjonsordninger og alderspensjon er i dag i overkant av kr 160 000.

Akademikerne og NTF er imot de nye opptjeningsreglene

De mener at besteårsregelen bør beholdes. Fjernes den, må det gis pensjons-

Pensjonsreformen er den største velferdsreformen i Norge på mange tiår.

opptjening under utdanning og ulønnet omsorgsarbeid. Det må tas hensyn til at det i dag er mange som tar lang utdanning, ofte til de nærmer seg 30 år. Etter- og videreutdanning i ulike former er dessuten blitt et av arbeidslivets krav. Ellers blir det ikke mulig å få et rimelig forhold mellom pensjon og inntekt den tid man reelt sett kan være yrkesaktiv.

I seg selv er det ikke noe galt med en alleårsregel. Problemet er at dette vil slå skjævt ut for våre medlemmer og andre med lang utdanning. For å få full opptjening må man være yrkesaktiv i 43 år, for mange innebærer det at man må være i arbeid til man er 70 år. Klarer man ikke dette får man en vesentlig avkortning. I våre naboland Sverige og Finland får man pensjonspoeng under studiene.

Pensjonsreformen rammer alle og jo yngre du er, jo større betydning får reformen.

Indeksering

Indekseringsprinsippet innebærer at pensjonsytelsen fra pensjonstidspunktet ikke lenger skal følge lønnsutviklingen, men reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, dette imøteses positivt.

Fleksibilitet

Den fleksible pensjoneringsordningen medfører at den enkelte fra fylte 62 år får velge hvor lenge man ønsker å stå i arbeid. Samtidig betyr ordningen at en gitt pensjonsrettighet blir fordelt på antall forventede gjenstående leveår. Dersom levealderen øker og/eller man velger å pensjonere seg tidlig, må man klare seg med en lavere årlig pensjons-

ytelse eller stå lenger i arbeid for å beholde lik pensjon. Den enkelte vil dermed i større grad selv betale den faktiske kostnaden ved ikke å arbeide.

Akademikerne og NTF støtter forslaget om fleksibelt uttak

Og mener det er behov for allmenne fleksible ordninger som ivaretar behov og ønsker, både hos dem som vil gå av tidlig og for dem som ønsker å stå lenger i arbeid.

Det må innføres positive insentiver for dem som står lengst i arbeid. Ønsker og behov når det gjelder avgangsalder vil variere, og det må stimuleres til økt yrkesaktivitet for eldre gjennom fleksible muligheter for kombinasjon av pensjon og arbeid. Dette gir også mulighet til en mykere overgang til pensjonisttilværelsen.

Levealderjustering og delingstall

Delingstallet er det tallet pensjonsbeholdningen deles på for å beregne årlig pensjon. Delingstallet gjenspeiler forventet antall år som pensjonist. Delingstallet avhenger dermed av pensjoneringsalderen; jo høyere pensjoneringsalderen er, jo høyere blir alderspensjonen fordi pensjonen skal betales ut i en kortere tidsperiode.

Pensjonsbeholdningen du har opparbeidet deg gjennom yrkeslivet omgjøres ved pensjonering til en livsvarig ytelse. Det skjer ved at beholdningen deles på forventet antall gjenstående leveår (delingstall). Pensjonsbeholdningen er kun et utregningsmessig begrep, det innebærer ikke at

det er en formue som eksempelvis tilfaller dine etterlatte dersom du faller fra før pensjonsalder.

Fleksibel ordning med levealderjustering innebærer at delingstallet vil endres over tid dersom forventet levealder øker.

Arbeidslinje

Arbeidslinja videreføres og forsterkes i pensjonsreformen. Det vil lønns seg å jobbe lenger og man vil oppnå høyere pensjon med om lag 5 prosent hvert år, fordi det blir ett år mindre å dele opparbeidede pensjonsrettigheter på.

Arbeid ved siden av pensjon

Det skal være mulig å kombinere arbeid og uttak av pensjon. Arbeidsinntekt vil ikke redusere pensjonen.

Gradvis overgang til nye regler

Alle nye pensjonister etter 2011 vil omfattes av endret indeksering.

Reglene for opptjening av alderspensjon fases inn gradvis. Etter de nye reglene vil den første 62-åring gå av med full pensjon først i 2026.

Ellers er det foreslått en overgangsordning der de som er født før 1943 er helt upåvirket av reformen. De som er født fra og med 1943 og til og med 1953 vil få opptjening av pensjon bare etter gjeldende regler. Er du født fra og med 1954 til og med 1962 vil du få en forholdsmessig opptjening etter både nye og gamle regler. Jo nærmere 1962, desto mer etter nye regler. Født i 1963 og senere, får hele alderspensjonen beregnet etter de nye opptjeningsreglene.

*John Frammer
forhandlingsjef, NTF*